

Lång väg till drogfritt liv

(publicerat i Narkotikafrågan nr 5, 2009)

Sju dagar i veckan stiger Nikos upp halv sex för att hinna in till den terapeutiska gemenskapen DIAVASI i centrala Aten. Varje kväll åker hem till sina föräldrar igen. Så har hans liv sett ut de senaste 18 månaderna.

– Jag tänker inte så mycket på framtiden, säger han. Gemenskapen är mitt hem.

Text : Pelle Olsson ©

Det är lördag morgon i april och precis lagom varmt för att sitta ute på trappen till behandlingshemmet DIAVASI. Nikos och Costas tänder dagens första cigarett. Det är tillåtet att röka nu efter att han städade huset tillsammans med de andra medlemmarna i den terapeutiska gemenskapen.

Nikos

29-åriga Nikos har som vanligt varit uppe sedan halv sex för att hinna hit i tid. Han bor med sina föräldrar i Halkida fem mil norrut och reser varje morgon in till behandlingshemmet i centrala Aten. Varje kväll reser han hem. Så har han hållit på i 18 månader, sju dagar i veckan.

– Det är min andra vistelse här, säger han. Första gången stannade jag i 11 månader. Jag följde reglerna och utförde alla sysslor, men jag försökte inte ändra på mig själv. När jag valde att åka härifrån insåg jag snart att det inte fungerade. Jag klarade mig inte ute i samhället och bad att få komma hit igen.

Han pratar med en lite sorgsen röst på stapplande engelska. Kompisen Costas, som varit rockstjärna och rört sig i en mer internationell omgivning hjälper honom att hitta de rätta uttrycken.

Nikos började med narkotika relativt sent. Alkohol hade han heller inte druckit så mycket.

– Jag var 20 år när jag bestämde mig för att prova hasch tillsammans med mina vänner. Det var inte så farligt som jag trott. Haschruset fick mig att se saker på ett annorlunda sätt. Vi skrattade mycket tillsammans. Det blev ett sätt att ha roligt och må bra. Sedan rökte jag hasch varje dag i två år. Men heroin

skulle jag aldrig prova.

Han hade börjat på en utbildning efter gymnasiet, men upplevde ändå att det saknades någonting i livet utan att kunna definiera vad det var. När han lärde känna en kille som använde heroin testade han att snorta det.

– Jag tyckte att känslan jag fick fyllde det där tomrummet jag haft inom mig. Jag tog det mer och mer. Det räckte ändå inte. Det blev dyrt att skaffa så jag började injicera. Under den tiden arbetade jag, mest som kypare. Sen gjorde jag militärtjänst i 9 månader och gjorde ett uppehåll, men så fort jag kom tillbaka fortsatte jag igen. Heroinet höll undan alla bekymmer. Det enda problemet jag hade kvar var hur jag skulle få tag på heroin.

Nikos hade egen bil och började åka från Halkida in till Aten och köpa eftersom det var billigare. Han handlade även åt andra och kunde på så sätt finansiera sitt missbruk.

Vid det här laget lämnade hans flickvän honom.

– Hon kunde inte vara tillsammans med mig när jag tog heroin. Jag kunde inte ha sex. Nu har jag ingen flickvän alls. Det är svårt, men jag försöker övertyga mig själv att jag måste klara mig utan.

– Jag säger samma sak som Nikos, säger Costas. När man använder droger missbrukar man även den person man är tillsammans med. Heroin för mig innebär dåliga relationer och dåligt sex. Därför måste jag ta hand om mig själv i första hand och fundera har jag vill ha det. Det kommer en tid när jag är mogen att ha en relation igen.

En enda avgiftningsklinik

När narkomanvården började byggas ut i Grekland på 80-talet var det i form av långa vistelser på terapeutiska gemenskaper. **Behandlingen var, och är, strikt drogfri. Den bygger på day top-filosofin från USA.** Vilken i sin tur influerats av 12-stegsmodellen som uppkom inom AA- och NA-rörelsen (Anonyma Alkoholister respektive Anonyma Narkomaner). Behandlingen på DIAVASI startade 1990 och var det första terapeutiska gemenskap där medlemmarna bor kvar hemma. Det vill säga man sover hos mamma och pappa, men tillbringar nästan all övrig tid i gemenskapen. Förutsättningen att komma in är att föräldrarna, eller någon annan familjemedlem, samtidigt går en parallell utbildning för att kunna stötta sin son eller dotter.

Kanske är intagningsprocessen den största svårigheten. Eftersom det bara finns en enda avgiftningsklinik för narkomaner i hela Grekland – och den ligger långt ifrån Aten – måste klienterna själva ta sig igenom abstinensen och sedan hålla sig drogfria i flera månader. Under den tiden går de på kontroller och samtal på en öppen mottagning ett par gånger i veckan.

Costas

Costas började sniffa lösningssmedel och röka hasch när han var 15.

– Jag spelade i ett rockband och trodde på myten om drugs and rock 'n roll, berättar han.

Costas, som idag är 30, var basist och yngst i bandet som blev mycket populärt. De hade spelningar i hela landet och på de grekiska öarna. Bland annat var de förband när de irländska megastjärnorna i U2 spelade i Thessaloniki 1997 inför 50 000 åskådare.

Bandet gav ut flera album, men ekonomin var ändå usel.

– Så är det att vara musiker i Grekland. Trots att vi var välkända fick vi nästan inga gager. Fri alkohol plus glädjen att få spela inför en stor publik, det var belöningen. Jag drack också, för det gjorde de andra.. Min flickvän söp också alldeles för mycket. För egen del tyckte jag inte att jag hade några alkoholproblem, det var bara de andra som hade det.

Haschet hade en obehaglig effekt på Costas. Varje gång han rökte hörde han två röster i huvudet som grälade med varandra. Det var irriterande och gjorde honom okoncentrerad, ändå fortsatte han. Han åkte fast för polisen för innehav när han var 19 och satt några dagar i häkte. Föräldrarna tog ändå lätt på saken och var övertygade att det skulle gå bra för honom trots att han inte ville arbeta och inte göra militärtjänsten. Det var musiken som var hans passion och med den drogerna.

– Sen kom heroinet in i mitt liv och åren gick, säger han och tystnar.

Och sen då?

– Jag slutade i bandet och var helt ren i två år. Jag tog ett vanligt jobb och jag hade en flickvän. Det kändes ändå ... tomt. Jag trodde jag skulle bli tokig, så jag började dricka lite igen och .. sen föll jag tillbaka till heroinet.

– Vi vill helst inte prata om det som har varit, säger Nikos som märker att kamraten är besvärad av frågorna. Vi lever helt annorlunda liv nu. Det är det vi måste koncentrera oss på.

Costas tar några djupa andetag.

– Jag försökte sluta många, många gånger. Jag låg hemma och genomled abstinens varje månad. Jag skaffade metadon illegalt och provade det, men gick alltid tillbaka till heroinet ändå. Att använda metadon var inget svar på de frågor jag hade hur jag skulle leva i fortsättningen. Så länge jag tar droger kan jag varken ha en flickvän eller uppskatta musik. Droger är en genväg till döden.

– Det spelar ingen roll vilka droger det gäller, fyller Nikos i. Du ändrar drog, men du är ändå samma slags missbrukande person.

Munktillvaro

DIAVASIs behandlingsprogram varar normalt i tre år. Under första fasen, som både Costas och Nikos är inne i, gäller en munkliknande tillvaro. För närvarande får ingen av de 39 unga männen, med en medelålder på 25 -30 år, och enda kvinnan i programmet ha någon kärleksrelation. Dagarna är strikt inrutade i köksarbete, städning och diverse hantverksutbildningar, idrott samt gruppsamtal. På helgerna tillåts vissa nöjen, men alltid i grupp. Som extra privilegium kan man få gå ut på stan och ta en fika. Men då måste mamma eller pappa vara med.

Efter första behandlingsfasen följer en långsam utslussning med slutmålet att man ska kunna försörja sig själv med ett vanligt arbete och ha en egen bostad.

Och framtiden för Nikos och Costas?

– Den tänker jag inte så mycket på, säger Nikos. Gemenskapen är mitt hem.

Costas, vars missbruk ligger ännu närmare i tiden, säger att han inte alls är beredd att gå vidare än på länge.

– Jag har flera avgörande saker jag måste kontrollera hos mig själv innan jag vågar ta nästa steg.